

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Евгени Петров Станимиров - област на висше образование 3.
Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика,
научна специалност „Маркетинг“, Икономически университет - Варна

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ по научното направление 3.8 „Икономика“ (Институции и устойчиво развитие, поведенческа икономика), обявен за нуждите на Висше училище по застраховане и финанси (ДВ, бр.28/06.04.2021 г.)

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен в ДВ, бр.28/06.04.2021 г. за заемане на академичната длъжност „професор“ по област на висше образование - 3. Социални, стопански и правни науки, 3.8 „Икономика“ (Институции и устойчиво развитие, поведенческа икономика), обявен за нуждите на Висше училище по застраховане и финанси. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 108/18.06.2021 г. на ректора на ВУЗФ. Рецензията е изготвена съгласно решение на заседание на научното жури, проведено на 23.06.2021 г. онлайн чрез платформата Google Meet.

2. Информация за кандидатите в конкурса

Доц. д-р Юлия Георгиева Добрева е единствен кандидат по конкурса. Юлия Добрева е придобила ОКС „бакалавър“ (специалност „Английска филология“ – 2001 г. в СУ „Св. Климент Охридски“) и ОКС „магистър“ (специалност „Британска и американска литература и култура“ – 2002 г. и „Стопанско управление“ – 2005 г. в СУ „Св. Климент Охридски“). През 2011 г. ѝ е присъдена ОНС „Доктор“ по докторска програма „Политическа икономия“, ПН 3.8 „Икономика“ в СУ „Св. Климент Охридски“ (диплома № СУ 2011-35/20.12.2011). От 2012 до 2014 г. е хоноруван асистент към ВУЗФ. Последователно заема академичните длъжности „главен асистент“ във ВУЗФ (от 2014 г.) и „доцент“ по Икономика („Устойчиво развитие“ - диплом № 012/29.03.2016).

Кандидатът по конкурса има богат практически опит. През 2000 – 2004 г. е експерт към Държавен фонд „Земеделие“, а от 2004 до 2010 г. е главен експерт (оторизация на плащанията) в същата структура. Работи последователно като специалист в дирекция „Корпоративно банкиране“ (ЦКБ АД – 2011 – 2014 г.), главен специалист в същата дирекция (2014 – 2017 г.), съветник на акционера на Търговска банка Д – АД (2017 - 2018 г.), ръководител отдел „Корпоративно банкиране – Търговска банка Д – АД (2018 до момента). От 2018 г. е и програмен директор на направление „Икономика“ към Лабораторията за научно-приложни изследвания към ВУЗФ (заповед № 91/30.07.2018 г.) на ректора на ВУЗФ.

Доц. Добрева владее английски, руски, немски, френски и италиански езици. Член е на Ресурсен център за икономически изследвания на Азия (ИИ на БАН) и на Научното звено „Иновации“ към Лабораторията за научно-приложни изследвания, ВУЗФ.

Областите на научен интерес на кандидата по конкурса са: устойчиво развитие на икономиката, глобалистика, банков мениджмънт (с вариации – риск мениджмънт, банкови разплащания), поведенчески финанси..

Посоченото до момента е доказателство за желанието на доц. Юлия Добрева непрекъснато да повишава своята квалификация и е индикация за професионализъм и целенасоченост в работата.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Представената справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал 2 и 3 от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПН 3.8 „Икономика“ показва изпълнение на кумулативните количествени изисквания, формирани от компонентите по раздел I. Национални минимални изисквания съгласно ЗРАСРБ (чл.2б) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.1).

Необходимият брой точки за изпълнение на националните минимални изисквания са акумулирани както следва:

- Защитен дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на тема: „Оптимизационното моделиране при изследване на устойчивото развитие“ (50 т.);

- Хабилизационен труд на тема: „Институции и икономическо развитие“ (100 т.);

- Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ на тема: „Моделиране на устойчивото развитие и икономиката“ (75 т.);

- Статии (2 бр.), публикувани в научно издание, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (в съавторство - 11 т.);

- 5 бр. статии (от които 1 бр. е глава от книга) и 5 бр. доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове (95 т.);

- Студия, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране (15 т.);

- 4 бр. самостоятелни глави от колективни монографии (80 т.).

- 8 бр. цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни токове (120 т.);

- 4 бр. цитирания в монографии и колективни токове с научно рецензиране (40 т.).

- 8 бр. цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране (40 т.).

- Осъществено ръководство на 2 бр. докторанти, които са защитили успешно дисертации и са придобили ОНС „доктор“ (80 т.) – издадена е служебна бележка от ректора на ВУЗФ (Изх. № 165/17.05.2021).

- Участие в 2 бр. международни образователни проекти - MAGNET Project (EU Funded project for migrant training / Open Mind Project (EU Funded project), (40 т.). В служебна бележка, издадена от зам.-ректор по европейски проекти и продължаващо обучение е посочен още един проект („Повишаване качеството на образованието и

на научните изследвания в областта на бизнес-инженерството за изграждане на икономика, основана на знанието (иновациите) и финансите), който не е отразен в справката за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал 2 и 3 от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“.

- Публикуван университетски учебник или учебник, който се използва в училищната мрежа (40 т.).

В документите по конкурса е приложена и справка за осъщественото ръководство на научни проекти и изследователски задачи от страна на доц. д-р Юлия Добрева в качеството ѝ на програмен директор на направление „Икономика“, Лаборатория за научно-приложни изследвания към ВУЗФ. В справката се съдържат 8 бр. изследователски задачи, релевантни към конкурса, но и с особена значимост от гл.т. на процесите в икономиката в момента (напр.: изготвяне на Пакет от мерки за преодоляване на кризата от разпространението на COVID-19 в България, представен на МС – 2020 г.; становище по проект на Национален план за възстановяване и устойчивост на България, представен на МС – 2020г.; изготвяне на Кризисен оперативен план за преодоляване на икономическите и социални последици от разпространението на епидемията от COVID-19 в България, 2020 г. и др.).

Представени са данни и за изпълнение на изискванията по чл. 33, ал. 2 от Правилника за заемане на академични длъжности във ВУЗФ.

Справките за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал 2 и 3 от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПН 3.8 „Икономика“, както и за допълнителните показатели по чл. 57а, ал. 2 от ППЗРАСРБ убедително доказват, че кандидатът по конкурса има профил и авторитет в своята област, които са оценени както от колегията (предвид покриването на научни и преподавателски стандарти), така и от страна на администрацията (предвид множеството анализи и становища, изготвени за Министерски съвет и за други равнища на управление в бизнеса).

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Доц. д-р Юлия Добрева е утвърден преподавател по Корпоративни финанси, Банков риск мениджмънт, Потребителско поведение, Устойчиво развитие на икономиката и др. До момента кандидатът по конкурса е разработила един самостоятелен курс в ОКС „бакалавър“ и 4 самостоятелни курсове в ОКС „магистър“. Води 10 дисциплини на английски език във ВУЗФ и по програмата с Sheffield University. Всичко това показва, че кандидатът по конкурса има необходимия преподавателският опит и степен на подготвеност за заемане на академичната длъжност „доцент“.

5. Обща характеристика на представените научни трудове

Представените за рецензиране трудове са 20 бр., от които: хабилитационен труд, 1 бр. публикувана книга на база на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“, която доразвива тезите на дисертацията, 2 бр. публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (в съавторство на английски език), 11 бр. публикации в нереперирани

списания с научно рецензиране (от които 10 бр. са самостоятелни – всички са на английски език), 1 бр. самостоятелна студия, публикувана в нереферирано издание с научно рецензиране (на български език), 4 бр. глави от колективни монографии (самостоятелни, като 3 бр. са на английски език). Всички публикации подлежат на рецензиране и са по темата на обявения конкурс.

Допълнително е представен списък с публикациите на доц. д-р Юлия Добрева, който дава информация за публикационната активност след избора за доцент. В него са отразени 31 бр. публикации, като 13 бр. от тях коректно не са отразени в справката за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал 2 и 3 от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“, защото са използвани за валидация за доцент или са в процес на публикуване.

Прегледът на представените трудове показва много висока степен на концентриране и специализиране на доц. д-р Юлия Добрева в областта на: институции и икономическо развитие, моделиране на устойчиво икономическо развитие, поведенческа икономика. Прави впечатление, че 22% (от общия брой на представените в справка 31 бр. публикации) са в съавторство. В публикациите на кандидата по конкурса прави впечатление, че акцентът се поставя върху търсене на практико-приложни ефекти от изследванията.

В монографията „Институции и икономическо развитие“ прави впечатление ясната логика на изложение на разглежданите въпроси. В структурно отношение трудът е представен в 10 глави. В него авторът изследва институциите и тяхната роля за решаване на редица проблеми, засягащи съвременните икономически системи. Изследването подкрепя тезата, че добре изградените отношения между институциите и икономическите агенти може да доведе до положителни резултати и устойчивост в икономическото развитие. Анализира се ролята на институциите по отношение гарантирането на икономическия растеж, както и приносът им за изграждане на социални структури и за постигане на социално развитие. Основен акцент в монографията са механизмите на институционално развитие, както и елементите на системата Triple Helix (модел на взаимодействие между държава, бизнес и образователни институти). Според автора на труда в това взаимодействие може да се търси подходяща формула за постигане на икономически растеж. Проследено е проявлението на модела Triple Helix при икономики в преход и при други икономически системи. В монографията е разгледана и ролята на човешкия фактор и на влиянието на поведенческата икономика върху институционалното и икономическо развитие. Стилът на автора е академичен, но същевременно приятен и увлекателен за четене. Приятно впечатление прави опитът на автора да разгледа различни дилеми (препятствия) пред развитието на държавите. Много приятно впечатление прави подхода на автора след всяка глава в монографичния труд да се синтезират изводи.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В представените за рецензиране публикации могат да бъдат идентифицирани научни и научно-приложни резултати с приносен характер. Тематиката на научните трудове показва ясна и задълбочена ориентация на автора към въпроси, свързани с

институции и икономическо развитие, моделиране на устойчиво икономическо развитие, поведенческа икономика.

Експертната на доц. Добрева (не само като изследовател, но и като практик) ѝ позволява да интегрира различни теоретични и практически постановки и да интерпретира получените резултати. Представените публикации по конкурса имат практическа насоченост и ясно изразена авторска позиция. Посоченото отчитам като много силна страна, защото приложимостта на научните изследвания ще става все по-значима.

Сред по-съществените научни, методични и практико-приложни приноси на кандидата по конкурса могат да се посочат следните:

1. В търсене на подходяща формула за постигане на икономически растеж са изследвани механизмите на институционално развитие, както и елементите на системата Triple Helix като модел на взаимодействие между държава, бизнес и образователни институти, като в сравнителен план е проследено проявлението на модела Triple Helix при икономики в преход и при други икономически системи.

2. В контекста на моделирането на устойчивото развитие в икономиката е изследвано приложението на дуалността и оптималността при анализа на политиката за устойчиво развитие.

3. При изследване на факторите за устойчиво икономическо развитие е открит допълнителен фактор – желанието за развитие.

4. Дефиниран е процесът на ко-криейшън и неговия принос към постигане на основни промени в бизнес системите – през призмата на процеса на разработване на клиентска стойност и подобряване на цялостното бизнес представяне.

5. Аргументирани са възможности за установяване на ефикасни механизми за устойчиво развитие за преодоляване на регионалните икономически и социални неравенства чрез насърчаване на стратегии за развитие, приложими към местните условия.

6. Аргументирана е приложимостта на поведенческата икономика при формулиране на публични политики.

7. Критични бележки и препоръки

Като рецензент следва да уточня, че не познавам кандидата по конкурса и на тази основа не мога да изразя лично мнение, но представените документи и факти по конкурса подкрепят тезата за професионалната компетентност на доц. д-р Юлия Георгиева Добрева.

1. Сериозният изследователски и експертен опит на кандидата по конкурса е основание да се препоръча да се включва като член на редакционни колегии (към момента такива не са посочени).

2. Прегледът на представените публикации за участие в конкурса показва, че голяма част от тях са самостоятелни (78%). Препоръката ми е в бъдеще да се работи в по-големи изследователски и интердисциплинарни екипи с колеги и от други висши училища, което е основа за трансфер на ноу-хау.

3. В справката за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ са представени само 2 бр. публикации в научни

издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни. Препоръката е за по-сериозен акцент към такива публикации.

4. Сериозният практически опит на кандидата по конкурса предполага споделянето му в повече университетски учебници и учебни пособия.

5. В бъдещи публикации е препоръчително колегата да акцентира в по-висока степен на използване на допълнителен статистически инструментариум за търсене на връзки и зависимости и доказване на изложените в публикациите тези.

8. Заключение

Констатациите, свързани с изследователската, публикационната, преподавателската и практическата дейност на доц. д-р Юлия Георгиева Добрева и изпълнението на посочените в рецензията административни ангажименти недвусмислено показват съответствие на изискванията на ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“. Това ми дава основание да изразя категорично положително отношение по представения конкурс и да предложа на уважаемите членове на научното жури да подкрепят кандидатурата на доц. д-р Юлия Георгиева Добрева за заемане на академичната длъжност „професор“ по научното направление 3.8 „Икономика“ (Институции и устойчиво развитие, поведенческа икономика).

14.08.2021 г.
Варна

Подпис:

(проф. д-р Е. Станимиров)